# Náboženstvo, druhy náboženskej viery :)

Sociologická definícia náboženstva vychádza z Durnkheimovej myšlienky, že základným prvkom náboženstva je viera v posvätné (sväté), nadprirodzené, ktoré je protikladom svetského, pozemského. Preto **náboženstvo** definuje ako systém názorov založených na viere, ktorými ľudia vysvetľujú to, čo pokladajú za nadprirodzené, posvätné a súbor praktík, ktorými na to reagujú.

**Viera v posvätné, nadprirodzené** ako základný prvok náboženstva umožňuje odlíšiť náboženstvo od iných systémov názorov, napríklad od humanizmu, ktorý je vierou v človeka, v ľudskosť a rozum, alebo od rôznych ideológií neobsahujúcich prvok nadprirodzeného.

Za **základné prvky náboženstva** pokladáme náboženskú vieru, náboženské symboly, náboženské praktiky, skupiny, resp. spoločenstvá veriacich, náboženské skúsenosti či zážitky a náboženské morálne doktríny, prípadne životné filozofie.

Jadrom každého náboženstva je **systém vier**, **dogiem**, **učení** a **predstáv o posvätnom**. Viera v posvätné (sväté) a vo vzťah nadprirodzeného k svetskému je vlastne názorom na svet, prírodu, človeka, spoločnosť, na pozemský a iný život. Náboženských vier je veľké množstvo a navzájom sa odlišujú. Za hlavné druhy náboženskej viery pokladáme mágiu, animizmus a teizmus.

**Mágia** je viera v čarodejnú moc, ktorá je pomocou čarov schopná meniť svet. Je rozšírená najmä medzi primitívnymi kmeňmi a národmi. Príkladom mágie je viera, že zaklínacou formulkou možno človeku privodiť chorobu, spôsobiť prírodnú katastrofu, privolať dážď a pod.

**Animizmus** je viera v životnú silu alebo dušu, ktorú má každá - živá i neživá - vec v prírode (skala, rieka, rastliny, živočíchy). Príkladom animizmu je japonské náboženstvo šintoizmus.

**Teizmus** je viera v boha alebo viacerých bohov, viera v nadprirodzené bytosti vládnuce nad svetom. Vieru v jedného boha nazývame monoteizmus, vieru vo viacerých bohov polyteizmus. Polyteistickými boli napríklad staroegyptské, starogrécke alebo staroslovanské náboženstvá, spomedzi súčasných je to hiduizmus. Medzi monoteistické náboženstvá patrí judaizmus, kresťanstvo, islam.

Všetky náboženstvá sa vyjadrujú prostredníctvom **náboženských symbolov** - vecí a činností, ktoré samy o sebe nemajú náboženský význam, ale nadobúdajú ho vo chvíli, keď ich ľudia používajú, aby nimi vyjadrili svoj vzťah k tomu, čo pokladajú za posvätné. Napríklad v kresťanstve je kríž symbolom utrpenia Ježiša Krista i nádeje na spasenie, oplátka a víno symbolizujú Kristove telo a krv a ich prijímanie je symbolom poslednej večere. V hinduizme sú posvätné kravy symbolom viery v jednotu všetkých živých vecí i symbolom boha Višnu, v totemových náboženstvách je totem symbolom zvieraťa (alebo rastliny), s ktorými členovia rodu či kmeňa spájajú svoje meno a odvodzujú od neho svoj pôvod.

Náboženstvo obsahuje aj súbor osobitých **praktík**, ktoré vykonáva skupina jeho vyznavačov a ktoré sú zamerané na to, čo pokladajú za posvätné. Tieto praktiky sú takisto symbolické a využívajú rôzne činnosti, napríklad tanec, hudbu, modlitbu, meditáciu, pôst, obrady. Veriaci nimi vyjadrujú a posilňujú svoju vieru, uctievajú či uzmierujú božstvá, posilňujú súdržnosť svojho spoločenstva. Zvlášť významné miesto medzi náboženskými praktikami patrí **náboženským rituálom** - individuálnym alebo skupinovým obradom vykonávaným pri určitých príležitostiach, určitým štandardizovaným spôsobom (podľa stanovených predpisov). Príkladom náboženských rituálov je krst, modlitba, obetovanie bohom, meditácia a pod.

Hoci ľudia môžu vyznávať vieru aj individuálne, náboženstvo má prevažne sociálny charakter, to znamená, že ho vyznáva a praktizuje väčší či menší počet veriacich, ktorí tvoria viac-menej integrované a istým spôsobom usporiadané **náboženské spoločenstvo**.

Súčasťou náboženstva sú aj **náboženské zážitky či skúsenosti** jeho vyznavačov, povedzme ich subjektívne uvedomovanie si nadprirodzených síl a bytostí, ku ktorému dochádza pri duševnom očisťovaní, modlitbe, meditácii, vypätí spôsobenom rituálom, pôstom atď. Tieto zážitky - spojenie s božstvami, zjavenia božstiev, dosiahnutie vnútornej harmónie - veľmi intenzívne pôsobia na spoločenstvá veriacich, upevňujú náboženskú vieru a posilňujú integritu náboženských spoločenstiev. Rovnako pôsobia aj zážitky spojené s náboženskými obradmi, napríklad náboženské slávnosti alebo návštevy posvätných miest.

Každé náboženstvo formuluje zásady dobrého, správneho života čiže žiaducej **životnej filozofie** svojich vyznavačov, prípadne určuje hodnoty, normy a vzory regulujúce ich každodenné správanie. Mnohé náboženstvá majú vypracované morálne kódexy a od svojich veriacich vyžadujú, aby ich plnili (ich plnenie si často dokonca vynucujú). Takýmto kódexom je napríklad kresťanské Desatoro, islamský šariát (cesta, po ktorej

*Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania*

treba kráčať) alebo budhistické pravidlá vznešenej cesty.

*Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania*